

TAIKOS SUTARTIS SU VMI: ką turi žinoti UAB buhalteris

Marina GUPTOR
Konsultantė ekspertė

◆ **Nuo 2025 m. gruodžio 4 d.** galioja VMI viršininko 2025 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. VA-115 patvirtintos Mokesčių administratoriaus taikos sutarties sudarymo taisyklės. Šios taisyklės reglamentuoja pasiūlymo sudaryti taikos sutartį civilinėje arba administracinėje byloje, įskaitant vykdymo procesą, teikimą ir nagrinėjimą, kai byla susijusi su valstybės naudai išieškomomis sumomis.

Taikos sutartis mokesčių administravimo srityje nėra paprastas „susitarimas dėl skolos“. Tai procesinis ir finansinis instrumentas, taikomas tais atvejais, kai valstybės naudai išieškomos sumos jau yra civilinėje ar administracinėje byloje, vykdymo procese arba kai nutraukus mokestinės paskolos sutartį siekiama iš naujo sureguliuoti pinigines prievolės įvykdymą.

1. Teisinė esmė: tai ne mokesčio „nurašymas“, o prievolės įvykdymo sureguliuojimas

Civilinio kodekso 6.983 straipsnyje taikos sutartis apibrėžiama kaip šalių tarpusavio nuolaidomis pasiektas susitarimas, kuriuo išsprendžiamas kilęs teisminis ginčas, užkertamas

kelias ginčui ateityje ar išsprendžiamas teismo sprendimo vykdymo klausimas; taikos sutartis turi būti rašytinė.

Mokesčiu aspektu taikos sutartimi dažniausiai siekiama atidėti arba išdėstyti pinigines prievolės vykdymą, kai įprastas mokestinės nepriemokos išdėstymas pagal MAĮ 88 straipsnį nebėra pakankamas ar nėra galimas.

UAB buhalteriu ir vadovu praktikoje tai reiškia, kad apskaitoje ir mokesčių deklaracijose prievolė neišnyksta vien dėl to, kad pradėtos derybos dėl taikos sutarties. Kol sutartis nepatvirtinta teismo, mokestinė nepriemoka, delspinigiai, baudos ar kitos sumos turi būti vertinamos pagal galiojančius sprendimus, deklaracijas ir apskaitos duomenis.

2. Kada UAB gali kreiptis dėl taikos sutarties

Taikos sutartis gali būti sudaroma trimis pagrindiniais atvejais:

- kai kreipiamasi dėl taikos sutarties civilinėje ar administracinėje byloje dėl prievolių išieškojimo valstybės naudai;
- kai išieškojimas jau perduotas antstoliams; arba
- kai skolininkas nėra bylos šalis ir nėra pradėtas vykdymo procesas, bet prašoma atidėti prievolę, dėl kurios buvo sudaryta ir ne skolininko prašymu nutraukta mokesstinės paskolos sutartis.

Juridiniam asmeniui taikos sutartimi atidedamos prievolės dydis turi būti ne mažesnis kaip 3 000 Eur.

1 PAVYZDYS

UAB turi 18 000 Eur PVM nepriemoką, dėl kurios buvo sudaryta mokesstinės paskolos sutartis. Įmonė vėlavo mokėti įmokas pagal grafiką, sutartis buvo nutraukta, prasidėjo išieškojimas. Tokiu atveju, jeigu nėra taisyklėse numatytų draudžiančių aplinkybių, UAB gali svarstyti motyvuotą prašymą dėl taikos sutarties.

Patarimas buhalteriu: prieš teikiant prašymą, reikia sutikrinti ne tik bendrą skolą „Mano VMI“, bet ir jos struktūrą: mokesčių, delspinigių, baudą, palūkanas pagal mokesstinės paskolos sutartį, antstolio vykdymo išlaidas.

3. Kada taikos sutartis nebus sudaroma

Taikos sutartis nėra sudaroma tais atvejais, kai:

- per paskutinius 3 metus sudaryta taikos sutartis buvo nevykdoma arba netinkamai vykdoma;
- prašoma sudaryti taikos sutartį dėl baudžiamojoje arba administracinio nusižengimo byloje paskirtos baudos;
- prašoma sudaryti taikos sutartį dėl teismo paskirtos konfiskuoto turto vertę atitinkančios pinigų sumos;
- skolininkui, juridiniam asmeniui, yra inicijuotas nemokumo procesas Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo 8 ir 9 straipsnių nustatyta tvarka;

- skolininkui, juridiniam asmeniui, yra iškelta nemokumo byla;
- antstolis yra paskelbęs, kad skolininko turtas perduodamas;
- skolininkui, juridiniam asmeniui, Juridinių asmenų registro (JAR) tvarkytojas išsiuntė pranešimą apie numatomą inicijuoti juridinio asmens likvidavimą arba JAR tvarkytojas inicijavo juridinio asmens likvidavimą;
- skolos mokėjimo terminą galima išdėstyti / atidėti MAĮ 88 straipsnyje numatyta tvarka;
- VMI yra nustačiusi neteisėtus skolininko veiksmus, dėl kurių yra kreiptasi į teismą arba yra pradėtas ikiteisminis tyrimas, o taikos sutartis leistų skolininkui ar jo atstovams išvengti atsakomybės.

Atkreiptinas dėmesys, kad taikos sutartis nėra pirmas pasirinkimas, kai įmonė tiesiog laikinai neturi apyvartinių lėšų. Pirmiausiai dažnai vertinama mokesstinės nepriemokos atidėjimo ar išdėstymo galimybė pagal MAĮ 88 straipsnį.

4. Ką vertina VMI

Gavusi prašymą dėl taikos sutarties sudarymo, VMI vertina:

- skolininko išsipareigojimą sumokėti dalį VMI reikalavimo sumos iki taikos sutarties pasirašymo;
- papildomų išsipareigojimų užtikrinimo priemonių taikymo galimybę ir mastą;
- atsiskaitymo su VMI terminą;
- papildomų privačiose rinkose taikomų palūkanų mokėjimą.

Taigi, gavusi prašymą, VMI vertina, ar skolininkas išsipareigoja sumokėti dalį reikalavimo sumos iki sutarties pasirašymo, ar siūlomos papildomos užtikrinimo priemonės, koks yra atsiskaitymo terminas ir ar skolininkas išsipareigoja mokėti papildomas privačiose rinkose taikomas palūkanas. Sprendimas dėl juridinio asmens galimybės sudaryti taikos sutartį priimamas, kai pagal taisyklių kriterijus surenkami ne mažiau kaip 7 taškai ir nėra draudžiančių aplinkybių.

2 PAVYZDYS

UAB prašo 24 mėnesių grafiko 40 000 Eur skolai išdėstyti. Jeigu ji nesiūlo jokio pradinio įnašo, neturi užtikrinimo priemonės ir nenumato papildomų palūkanų, prašymas bus silpnas. Jeigu UAB iki sutarties pasirašymo sumoka 8 000 Eur, pateikia akcininko laidavimą ar įkeičia turta, taip pat prideda realų pinigų srautų planą, galimybė sudaryti sutartį didėja.

PATVIRTINTA
Valstybinės mokesčių inspekcijos
prie Lietuvos Respublikos finansų
ministerijos viršininko
2025 m. gruodžio 3 d. įsakymu
Nr. VA-115

MOKESČIŲ ADMINISTRATORIAUS TAIKOS SUTARTIES SUDARYMO TAISYKLĖS

<...>

15. Taikos sutarties sudarymo su skolininku tikslingumas vertinamas pagal šiuos kriterijus:

15.1. skolininko išsipareigojimai iki taikos sutarties pasirašymo:

15.1.1. jeigu skolininkas iki taikos sutarties pasirašymo išsipareigoja sumokėti 50 proc. ir daugiau VMI prie FM reikalavimo sumos, skiriami 4 taškai;

15.1.2. jeigu skolininkas iki taikos sutarties pasirašymo išsipareigoja sumokėti nuo 30 proc. iki 49 proc. VMI prie FM reikalavimo sumos, skiriami 3 taškai;

15.1.3. jeigu skolininkas iki taikos sutarties pasirašymo išsipareigoja sumokėti nuo 20 proc. iki 29 proc. VMI prie FM reikalavimo sumos, skiriami 2 taškai;

15.1.4. jeigu skolininkas iki taikos sutarties pasirašymo išsipareigoja sumokėti nuo 10 proc. iki 19 proc. VMI prie FM reikalavimo sumos, skiriamas 1 taškas;

15.1.5. jeigu skolininkas iki taikos sutarties pasirašymo išsipareigoja sumokėti mažiau nei 9 proc. VMI prie FM reikalavimo sumos, skiriama 0 taškų;

15.2. papildomų išsipareigojimų užtikrinimo priemonių taikymo galimybė ir mastas:

15.2.1. jeigu skolininkas taikos sutarties reikalavimams užtikrinti taikos sutarties vykdymo laikotarpiui pasiūlo įkeisti turta, kurio rinkos vertė prašymo sudaryti taikos sutartį nagrinėjimo dieną sudaro ne mažiau kaip 100 proc. taikos sutartimi prisiimtų išsipareigojimų, skiriami 5 taškai;

15.2.2. jeigu skolininkas taikos sutarties reikalavimams užtikrinti taikos sutarties vykdymo laikotarpiui pasiūlo įkeisti turta, kurio rinkos vertė prašymo sudaryti taikos sutartį nagrinėjimo dieną sudaro nuo 75 proc. iki 99 proc. taikos sutartimi prisiimtų išsipareigojimų, skiriami 4 taškai;

15.2.3. jeigu skolininkas taikos sutarties reikalavimams užtikrinti taikos sutarties vykdymo laikotarpiui pasiūlo įkeisti turta, kurio rinkos vertė prašymo sudaryti taikos sutartį nagrinėjimo dieną sudaro nuo 50 proc. iki 74 proc. taikos sutartimi prisiimtų išsipareigojimų, skiriami 3 taškai;

15.2.4. jeigu skolininkas taikos sutarties reikalavimams užtikrinti taikos sutarties vykdymo laikotarpiui pasiūlo įkeisti turta, kurio rinkos vertė prašymo sudaryti taikos sutartį nagrinėjimo dieną sudaro nuo 26 proc. iki 49 proc. taikos sutartimi prisiimtų išsipareigojimų, skiriami 2 taškai;

15.2.5. jeigu skolininkas taikos sutarties reikalavimams užtikrinti taikos sutarties vykdymo laikotarpiui pasiūlo įkeisti turta, kurio rinkos vertė prašymo sudaryti taikos sutartį nagrinėjimo dieną sudaro mažiau kaip 25 proc. taikos sutartimi prisiimtų išsipareigojimų, arba nesiūlo įkeisti turto, skiriama 0 taškų;

15.3. atsiskaitymo su VMI prie FM terminai:

15.3.1. jeigu pagal taikos sutartį su VMI prie FM numatoma atsiskaityti per 12 mėnesių ar trumpesnę laikotarpį, skiriami 4 taškai;

15.3.2. jeigu pagal taikos sutartį su VMI prie FM numatoma atsiskaityti per laikotarpį nuo 13 iki 18 mėnesių, skiriami 3 taškai;

15.3.3. jeigu pagal taikos sutartį su VMI prie FM numatoma atsiskaityti per laikotarpį nuo 19 iki 24 mėnesių, skiriami 2 taškai;

15.3.4. jeigu pagal taikos sutartį su VMI prie FM numatoma atsiskaityti per laikotarpį nuo 25 iki 30 mėnesių, skiriamas 1 taškas;

15.3.5. jeigu pagal taikos sutartį su VMI prie FM numatoma atsiskaityti per ilgesnį nei 30 mėnesių laikotarpį, skiriama 0 taškų;

15.4. papildomų privačiose rinkose taikomų palūkanų mokėjimas:

15.4.1. jeigu skolininkas sudarytoje taikos sutartyje išsipareigoja mokėti papildomas privačiose rinkose taikomas palūkanas, skiriamas 1 taškas;

15.4.2. jeigu skolininkas sudarytoje taikos sutartyje neįsipareigoja mokėti papildomų privačiose rinkose taikomų palūkanų, skiriama 0 taškų.

<...>

„Paciolio“ norminių aktų sąvadai > „Mokesčių administravimas“ > III. Mokestinių prievolių vykdymas.

5. Nevykdant taikos sutarties – pasekmės griežtos

Taikos sutartis gali būti nutraukiama, jei skolininkas neįvykdo turto įkeitimo sąlygos, ilgiau nei 2 mėnesius nesumoka visų ar dalies įmokų ar papildomų palūkanų, nesilaiko kitų sutarties sąlygų, pasibaigus terminui neatsiskaito arba jam iškeliamas bankroto byla. Kai sutartis sudaryta su skolininku, VMI, informavusi apie sutarties nutraukimą, pradeda išieškojimo veiksmus.

Tai reiškia, kad buhalteris turi įdiegti vidinę kontrolę: mokėjimo grafikas turi būti įtrauktas į pinigų srautų planą, vadovui kas mėnesį pateikiama likučio ataskaita, o einamieji mokesčiai turi būti mokami laiku. Vienas dažniausių praktinių nesėkmių scenarijų, kai įmonė moka seną skolą pagal grafiką, bet tuo pat metu vėluoja mokėti einamuosius PVM ar GPM.

6. Buhalterio kontrolinis sąrašas prieš prašymą

Prieš teikiant prašymą dėl taikos sutarties, UAB buhalteriai verta pasirengti šiuos dokumentus ir skaičiavimus:

- Mokestinės skolos detalizavimą pagal mokesčius ir susijusias sumas.
- Pinigų srautų prognozę bent 12–24 mėnesiams.
- Debitorių ir kreditorių sąrašą.
- Einamųjų mokesčių mokėjimo planą.
- Siūlomą pradinį įnašą.
- Galimas užtikrinimo priemonės: įkeitimą, hipoteką, laidavimą ar garantiją.

– PLN204 koregavimų žiniaraštį dėl baudų, delspinigių ir kitų neleidžiamų atskaitymų.

– Paaškinimą vadovui, kad taikos sutartis laikoma sudaryta tik ją patvirtinus teismui.

7. Praktinės išvalgos

Taikos sutartis su VMI naudingiausia tada, kai UAB vykdo realią veiklą, turi pajamų srautą ir gali pagrįsti, kad skolos išieškojimas iš karto sukeltų neproporcingai neigiamų pasekmių, bet mokėjimas dalimis leistų valstybei atgauti skolą, o įmonei tęsti veiklą.

Blogiausia strategija – pateikti abstraktų prašymą „dėl sunkios finansinės padėties“ be skaičių. VMI vertina ne vien prašymo tekstą, bet ir realų atsiskaitymo tikėtinumą: pradinį mokėjimą, terminą, užtikrinimą, palūkanas, įmonės elgesio istoriją ir tai, ar nėra nemokumo požymių.

Buhalteriui ši procedūra svarbi ne tik kaip mokėjimo grafiko administravimas. Tai ir pelno mokesčio, PVM, finansinės apskaitos, skolų klasifikavimo, vadovo informavimo ir vidaus kontrolės klausimas. Tinkamai parengta taikos sutarties byla gali padėti išvengti priverstinio išieškojimo, tačiau netinkamai vykdoma sutartis dažnai tik pagreitina išieškojimo veiksmus. ☹

Mokesčių administratoriaus taikos sutarties sudarymo taisyklės rasite
www.paciolis.lt/buhalterija